

POSTANOWIENIE

29 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 29 maja 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa S. G. i J. G.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o zapłatę i ustalenie,
na skutek skargi kasacyjnej S. G. i J. G.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z 30 stycznia 2023 r., I ACa 362/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od każdego z powodów na rzecz pozwanego, tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, kwotę 1350 (tysiąc trzysta pięćdziesiąt) zł, z odsetkami wynikającymi z art. 98 §1¹ k.p.c. za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 30 stycznia 2023 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi oddalił apelacje obu stron od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 14 stycznia 2022 r. – zasądającego od pozwanego Banku na rzecz powodów kwotę 12.978,28 zł z bliżej oznaczonymi ustawowymi odsetkami za opóźnienie, oddalającego powództwo w pozostałej części i rozstrzygającego o kosztach postępowania – oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, skarżący wskazali przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Ich zdaniem w sprawie wystąpiły istotne zagadnienia prawne wyrażające się w następujących pytaniach:

1) jakie są skutki uznania za abuzywne postanowień waloryzacyjnych zawartych w aneksie do umowy kredytowej, który spowodował przewalutowanie umowy w walucie PLN na kredyt indeksowany/denominowany do waluty franka szwajcarskiego?

2) czy w przypadku kredytów złotych przewalutowanych aneksem na kredyty indeksowane/denominowane do CHF mamy do czynienia z ukształtowaniem stosunku między stronami na nowo (nowacja), z jednoczesnym umorzeniem zobowiązania wynikającego z poprzedniego stosunku prawnego?

3) czy ważne są kredyty złote z oprocentowaniem zmiennym opartym o stawkę WIBOR, zważywszy całkowite przerzucenie na kredytobiorcę niczym nieograniczonego ryzyka wzrostu stopy procentowej połączone z niewywiązaniem się Banku z obowiązków informacyjnych, co uniemożliwiło kredytobiorcy dokonanie pełnej oceny wszelkich potencjalnie istotnych skutków ekonomicznych zaciąganego zobowiązania kredytowego (kwestionowane postanowienia są wprawdzie postanowieniami określającymi główne świadczenia stron, nie zostały one jednak sformułowane w sposób jednoznaczny), oraz mając na względzie poważną dysproporcję w rozłożeniu pomiędzy stronami umowy ryzyka wzrostu stóp procentowych?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub

skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.; z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.).

Zagadnienia prawne sformułowane przez skarżącego nie czynią zadość wskazanym wymaganiom.

Pierwsze z zagadnień pomija dominującą obecnie linię orzecniczą Sądu Najwyższego, z której wynika, że bez abuzywnych klauzul przeliczeniowych umowa kredytu indeksowanego nie może nadal obowiązywać, gdyż ich wyeliminowanie prowadzi do upadku klauzuli ryzyka walutowego, charakterystycznego dla umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i uzasadniającego powiązanie stawki

oprocentowania ze stawką LIBOR, co jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, iż należy ją uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze niż zamierzone przez strony, choćby nadal chodziło tu tylko o inny podtyp czy wariant umowy kredytu (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, z. B, poz. 20, z dnia 13 kwietnia 2022 r., II CSKP 15/22, niepubl., z dnia 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22 i II CSKP 382/22, niepubl., z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 293/22, niepubl., z dnia 20 maja 2022 r., II CSKP 796/22, niepubl., z dnia 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22, niepubl., z dnia 26 stycznia 2023 r., II CSKP 722/22, niepubl., z dnia 31 stycznia 2023 r., II CSKP 941/22, niepubl., z dnia 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22, niepubl., z dnia 10 marca 2023 r., II CSKP 1017/22, niepubl., z dnia 27 kwietnia 2023 r., II CSKP 1016/22, niepubl., z dnia 25 maja 2023 r., II CSKP 1311/22, niepubl., z dnia 6 czerwca 2023 r., II CSKP 1159/22, niepubl., z dnia 25 lipca 2023 r., II CSKP 1487/22, niepubl., z dnia 28 lipca 2023 r., II CSKP 611/22, niepubl., z dnia 8 listopada 2023 r., II CSKP 1530/22, niepubl., z dnia 21 listopada 2023 r., II CSKP 1675/22 i II CSKP 701/23, niepubl., z dnia 29 listopada 2023 r., II CSKP 1460/22, niepubl. i z dnia 24 stycznia 2024 r., II CSKP 1496/22, niepubl.). Rzecz bowiem w tym, że bez postanowień określających sposób wyznaczenia kursu miarodajnego dla przeliczenia złotówki na franki szwajcarskie i na odwrót (bez uzupełnienia związanej z tym luki), klauzule przewidujące indeksację (ucieleśniające też ryzyko walutowe), w ogóle nie mogą wywrzeć skutku (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, z dnia 25 lipca 2023 r., II CSKP 1487/22 i z dnia 29 listopada 2023 r., II CSKP 1460/22). Orzecznictwo to ma bezpośrednie znaczenie dla oceny ważności aneksu do umowy, mocą którego miało dojść do przewalutowania kredytu złotowego na kredyt indeksowany do franka szwajcarskiego (por. też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2021 r., I CSK 114/21, niepubl.).

Drugie z zagadnień pomija, że *in casu* Sądy uznały aneks – w którym powodowie dopatrują się nowacji - za nieważny, a nie budzi wątpliwości, czego nie dostrzegają skarżący, że nieważna umowa nowacji nie może prowadzić do umorzenia zobowiązania wynikającego z poprzedniego stosunku prawnego. Ponadto tak ujęte zagadnienie nie nadaje się do abstrakcyjnego rozstrzygnięcia,

skoro decydujące znaczenie ma tu wykładnia oświadczeń woli stron zawierających aneks, dokonywana w świetle art. 65 k.c., a więc z uwzględnieniem okoliczności konkretnego przypadku.

Z kolei trzecie z zagadnień zakłada – stosownie do wyводу skarżących – że pierwotna umowa kredytu złotowego w części dotyczącej klauzuli oprocentowania (określającej świadczenie główne) odwołującej się do wskaźnika WIBOR nie została sformułowana w sposób jednoznaczny także dlatego, że Bank nie wywiązał się należycie z obowiązków informacyjnych. Argumentacja ta jest równoznaczna z próbą wprowadzenia na etapie postępowania kasacyjnego twierdzeń co do okoliczności zawarcia pierwotnej umowy, co w postępowaniu kasacyjnym jest niedopuszczalne (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Rzecz bowiem w tym, że *in casu* – jak wyjaśnił Sąd Apelacyjny (por. s. 51-52 uzasadnienia zaskarżonego wyroku), a co skarżący próbują bezskutecznie podważać, formułując niedopuszczalny zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. (por. art. 398³ § 3 k.p.c.) – powodowie wywodzili, iż jedynie aneks do umowy powinien zostać unieważniony i należy wrócić do tego, co było w umowie w pierwotnym kształcie (chodziło jedynie o unieważnienie aneksu). W tej sytuacji słuszna teza, że sąd powinien brać pod uwagę z urzędu niedozwolony charakter postanowienia umownego, nie może podważyć twierdzenia, iż czyni to w zakresie, w jakim dysponuje niezbędnymi informacjami dotyczącymi okoliczności prawnych i faktycznych danej sprawy (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego, zasada prawna, z dnia 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56 i tam przywoływane orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej). Skoro zaś na etapie postępowania przed Sądami obu instancji powodowie nie kwestionowali ważności umowy pierwotnego kredytu złotowego – przeciwnie, wskazywali na jej miarodajność dla określenia praw i obowiązków stron – i nie formułowali stosownych twierdzeń faktycznych w tym zakresie, Sądy nie miały podstaw, by uznać, że Bank nie dopełnił wymaganych obowiązków informacyjnych i że kwestionowana obecnie przez powodów klauzula określająca świadczenie główne powodów była niejednoznaczna.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[SOP]

[ms]